

ISLAND 23-27/8 2005

INLEDNING

Den här resan var ingen hårdskådartur utan mer en flykt ifrån verkligheten, några dagars rekreation på ett "häftigt" resmål. Islands natur har väl alla sett på TV i olika sammanhang och bara miljön lockar ju naturintresserade resenärer. Så också oss. Denna tur omfattar **bara sydvästra delen av Island**, därav "saknas" både arter och kvantitet av "höglandsarterna".

Vi – jag och min fru Berit samt mina föräldrar - gjorde slag i saken och bokade denna tur via Vulkanresor. Mycket tillmötesgående resebyrå, raka svar och tydliga alternativ på de önskemål vi hade. Vi bokade hotell (Cabin) och förbeställde hyrbil från Keflaviks flygplats allt som allt för lite drygt 8000 SKr/person. Frukostbuffé ingick i hotellkostnaden. Vulkanresor erbjuder paketresa med flyg t.o.r, 2 nätter på hotell, för i runda slängar 4000 SKr och uppåt beroende på hotellstandard. Sedan lägger man till extranätter på hotellet. Man kan få ner grundkostnaden med ca 700 SKr/person genom att ta kvällsflyget (22.15), vilket innebär att man landar 23.15 lokal tid.

Hyrbil på Island relativt dyrt. Bensinpriset kanske något dyrare än det hemska svenska. Vad som också är dyrt det är att äta ute. Vanlig pizza t.ex kostade ca 1480 Ikr, sedan får var och en räkna själv (för en svensk tusenlapp får man ca 8000 Ikr i dagens läge). Finare "steakhouse" kan ge upphov till hicka.

Att färdas med bil på Island var lättsamt, fina vägar och en bit bort från området Reykjavik-Keflavik väldigt glest med trafik så här års, utom runt "turisttriangeln" Tingvalla-Geysir-Gullfoss. Vi körde en bit över 120 mil trots att vi inte åkte till Myvatn eller Vatnajökull.

Vädret är omväxlande på denna atlantö. Första dagen envetna regnskurar och +12-13 grader för att sedan under natten övergå i frisk till hård och kylig nord till nordvästvind. Morgontemperatur så där en plus 5-6 grader i skuggan. Varma kläder alltså ett måste, liksom vantar.

Efter att ha surfat runt och letat reserapporter i olika rapportbanker som Club300, Birdtours m fl. samt läst all information som de isländska skådarna Yann Kolbeinsson och Edward B. Rickson (jodå han är bördig från England) har på sin hemsida www.hi.is/~yannk/birdnews.html - länk från Club300as startsida, kunde konstateras att hitta ankorna utanför Myvatn inte skulle bli det lättaste så här års. Strömanden t.ex har inte kommit ut till övervintringsområden längs kusten runt Reykjavik i slutet av augusti, de kommer normalt först under andra halvan av september. Efter lite E-post-växling med Edward hade jag fått en lokal för vardera arten inom räckhåll från Reykjavik. Mången tack till Edward för ett vänligt tillmötesgående. Hans tjänster var ovärderliga. Kontakta honom på edwardiceland@hotmail.com om du behöver assistans.

LOKALER

Islands mest kända lokal är utan tvekan Myvatn. Känd för sina islandsknipor och strömander. Ofta hittas också amerikansk bläsand bland alla "vanliga" bläsänder. I och med den nya "riksettan" (väg nr 1) nås lokalen på mindre än sex timmar med bil

från Reykjavik. Ett absolut måste för en skådare så länge änderna har praktdräkt och spelar.

Längre mot nordost ligger Melrakkasletta också väl värd besök på vår och sommar med sina fågelberg. I närheten ligger också Husavik varifrån valsafari utgår.

På ostkusten ca 45 mil från Reykjavik ligger Höfn, under augusti 2005 rastade här vitnackad svärta och 2 vitgumpsnäppor. Själva byn ser på kartan ut att ligga innanför ett naturlig rev.

Strax utanför (3 km) Reykjavik, vid Seltjarnarnes, ligger Bakkatjörn. Det är en liten "sjö" omgiven av gräsområden, golfbana och havsstränder. Väl värd ett besök alla årstider.

Några få km från Keflaviks flygplats ligger byn Gardur med de små pöarna Gerdar som med fördel kan spanas av från parkeringen vid sporthallen. I Gerdar har det "bott" en svartand i dryga 10 år. Veckan efter vårt besök hittades både prärielöpare och amerikansk tundrapipare i området. Den sistnämnda hade tidigare också besökt golfbanan strax före Gardur.

Några km ytterligare mot väst ligger fyren vid Gardskagi, bra för havsfågel, sträckande dito och valskådning. Några km söderut Sandgerdi och ytterligare söderut Reykjanestá. Områden väl värda att besöka för rastande fågel (Sandgerdi) och häckande alkor mm. Enligt Edward Rickson förmodligen Islands hetaste områden för amerikanska måsar och vadare. Jaktfalk övervintrar i området.

Snaefellsnes-halvön med sina klippbranter, små "sjöar" utslängda både här och där gör hela halvön intressant. Ett flertal sådana småsjöar kantade vägen omkring Hoftún. Området är förmodligen inte alltför välbesökt av skådare även om Edward talade sig varm för det. De allra flesta kör "ettan" raka vägen mot Myvatn och missar därmed detta område. Vittrut häckar på denna halvö, strömänder finns även under sommaren i form av ruggande hanar. På norra sidan ligger Olafsvik varifrån blåvalssafaris utgår under sommaren fram till 31/7.

DAGBOK

22/8. Avresa med bil från bostaden ned till Arlanda, där vi egentligen skulle ha lyft med Icelandair kl 14.15 men....kärran var trasig på Island – tre timmars försening. Nåväl, det avlöpte väl till slut och vi landade runt 18.10 lokal tid en gråkall, regntung kväll på Keflaviks flygplats, ca 40 minuters bilresa från Reykjavik. Segt att få ut hyrbilen, bara två i Hertz personalstyrka och minst fem som skulle ha bil. Vi hade förbeställt den mista bilen med fyra dörrar, vilket var helt OK utan resväskor, men med....

Anlände strax före 20.00 till hotell Cabin, checkade in och tog sedan en promenad längs vattnet in mot Reykjaviks hamn.

23/8. Mulet, regntunga skyar. Idag skulle vi angöra turistsvängen. De klassiska tre resmålen Tingvalla, den sprutande Strokkur (Geysir har inte gjort någon nytta sedan 1930-talet) och det mäktiga vattenfallet vid Gullfoss. Åkte först till norra änden av Tingvallavatn och nationalparken vid det klassiska Tingvalla. Det är knappt 50 km från Reykjaviks centrum eller knappa timmen hit. Fortsatte sedan på östra sidan av sjön och genade via den lilla grusvägen 365 till Laugarvatn och vidare till först Geysir och sedan Gullfoss. Vackra, klassiska områden dock fortfarande fullt av fotande japanska turister i diverse möjliga och omöjliga poser. Tacka vet jag skådning på Island, vi såg inte någon annan fågelskådare på hela tiden, inte ens vid Gardur.

Dagen skulle dock avslutas vid Sog-floden som rinner ut ur Tingvallavatn och då närmare bestämt vid en liten lagun mellan de två kraftstationerna Ljosafossstöð och Irafossstöð. Bra lokal för **islandsknipa** den här årstiden. Edwards tips nummer ett! Vi hittade 25 honfärgade individer. Dessutom fanns här en hane **ringand** i eklipsdräkt. Lite längre norrut i Sog, mellan Ljosafossstöð och nästa kraftstation, Steingrimsstöð, hittades tre **svartnäbbade islommar**.

24/8. Första titten ut genom hotellfönstret bådade gott, klarblå himmel. Det här såg ju riktigt bra ut, men när den första entusiasmen lagt sig konstaterades – det blåser friskt. Dessutom isande kallt. Lastade varma kläder, varmt vatten i termos och for mot den lilla byn Gardur strax nordväst om Keflavik. I den lilla "sjön" Gerdar har det hållit till en hane svartand i dryga 10 år, men just i år hade han varit försvunnen långa perioder. I lite lä vid sporthallen försökte vi en stund, men blåsten var alltför hård för att leta ankor med tub. For istället ut till fyren vid Gardskagi. Lyckträff – fyren var av annan modell, ej rund i fundamentet utan kvadratisk. Perfekt lä med mot solen, underbar skådning av förbiflygande havsfåglar och lunnar. Berit for in till Gardur och köpte fikabröd – dom största bullar vi någonsin sett, i klass med en kaka bröd. Skådade i dryga två timmar innan vi åkte vägen längs kusten söderut mot Hafnaberg och Islands sydvästligaste udde Reykjanestá. Fortsatte till Grindavik vidare upp till Blå Lagunen. Inget dopp, visuella studier av anläggningen fick räcka.

25/8. Resans långkörning upp till Snaefellsnes-halvön som gick via tunneln under Hvalfjörður till Akranes. Vidare genom Borgarnes upp till Hoftun där vi i en liten "sjö" bredvid vägen hittade en liten ansamling änder och **svarthakedopping**. **Brunand**, ett par, noterades. Ut med tuben och kolla, nejdå ingen amerikanare, men RK-rapport ville Edward ha ändå. Slutligen nådde vi den lilla "byn" – bara några hus egentligen – Arnarstapi. Edwards tips nummer två var *leta strömand nedanför den branta klippkusten*. Det tog mindre än en minut att hitta 6 eklipshanar runt och på en klippa. Mest beroende på att en var ute och simmade. Att hitta dom på klipporna nedanför branten skulle inte varit det enklaste. Nästan svarta änder vilande på lika svarta klippblock. Hittade ytterligare 2, så totalt 8. Annorlunda var det också att titta på trutkolonin, en artren 50-flock **vittrut**, mestadels adulta fåglar är man inte direkt bortskämd med. Häckningsbranterna för alkor, stormfåglar och tretåiga var dock s.g.s tömda på fågel. Endast enstaka unga tretåiga skrek fortfarande efter mat. Satt ute och åt lunch på byns enda restaurang, som sköttes av en svensktalande isländska. Berättade att hon bott bl.a i Tranemo i 10 år. Perfekt lä från den snöprydda Snaefellsjökull 1446 m.ö.h.

Fortsatte sedan runt halvön till den norra sidan och i byn Olafsvik genade vi över "fjället" ned till den södra vägen och raka vägen tillbaks till Reykjavik. Enkelvägen tog det runt tre timmar inklusive fika-foto-och skådarstopp. Absolut en av de vackraste vägar jag åkt bil på.

26/8. Fortsatt klart och blåsigt väder. Idag skulle vi göra en valskådningstur från Reykjaviks hamn därför besökte vi på fm lite närområden som Bakkatjörn längst ute på Seltjararnes-halvön, 3 km från centrum. Gick sedan en promenad i gamla Reykjavik och tog en snabb titt i sjön/dammen Tjörnin mitt i sta´n. I Bakkatjörn en del änder och vadare samt minst 40 **vittrut** bland **skrattnås** och **silltrut**. På stranden en rastande flock **kustsnäppa**. På Tjörnin´s enda lilla "ö" stod faktiskt också en **vittrut**. I övrigt innehöll dammen mest bullankor och bullgäss, d.v.s gräsand och grågås. På em valsafari i tre timmar med obsar av 6-8 **vikval**, mängder med bl.a **havssula** och **stormfågel**, kryddat med **storlabb**, **mindre lira** och 2+4

grålira, de sistnämnda passerade båten på mindre än 50 meters håll. Som tur var hade vinden avtagit en del till båtturen. Den blev därmed både lyckad och lugn.

27/8. Vädret som de senaste dagarna. Bestämde oss för ett återbesök till Gardur och Gardskagi för att försöka hitta svartanden. Vinden hade ytterligare lagt sig något och vridit lite mot ost. Vi borde få hyggligt med lä bakom sporthallen resonerade vi. Det var ju ändå en ny art för mor och far. Efter någon halvtimme, när jag i stort sett gett upp, så låg där helt plötsligt bredvid två gräsänder en hane **svartand**. I övrigt en honfärgad **skedand** att addera till reslistan och 2 juv **smalnäbbad simsnäppa**. Nöjda åkte vi ut till fyren för kaffe. Riggade upp tuben och började havsfågelskådningen in mot Reykjavikshället. Luften var full av fågel som drog fram och tillbaka. Mest **stormfågel** och **havssula**, men även många **mindre lira**. Hittade också 2 **stormsvala**. Just som vi packat ihop och skulle lämna området kom en ung jaktfalk svepande förbi. Överraskande för oss men Edward Rickson förklarade att området Gardur-Sandgerdi är ett pålitligt område för arten under vinterhalvåret då det övervintrar mycket fågel i sydväst. Åkte sedan tillbaks till Reykjavik, vek av mot Porlakshöfn, varifrån färjan ut till Vestmannaeyjar går. Fortsatte längs sydkusten till Eyrabakki och Stokkseyri i ett slags deltalandskap med mängder av småtjärnar. Måste vara ett Eldorado under vårsträcket. Genade sedan upp till Selfoss och tillbaks till Reykjavik.

28/8. Hemresa från Keflavik 07.40 så ingen skådning var direkt aktuell. Gemensam kö till incheckningsdiskarna men det flöt på bra i alla fall. Planet lyfte mot Arlanda utan försening.

ARTLISTA

Sångsvan (*Cygnus cygnus*)

Tämligen allmän. Störst antal sågs längs vägen mellan Reykjavik-Stokkseyri 27/8, då minst 40 ex noterades. De flesta omkring Stokkseyri.

Grågås (*Anser anser*)

Allmän. Bland annat sågs 100 ex Bakkatjörn, Seltjarnarnes 26/8.

Bläsand (*Anas penelope*)

Tämligen allmän. Största antal var 40 ex Gerdar, Gardur 27/8.

Svartand (*Anas rubripes*)

1 hane Gerdar, Gardur 27/8.

Den här individen har varit på plats drygt 10 år men har under sommaren 2005 varit borta långa perioder. Enligt Edward B. Rickson vet de isländska skådarna inte vilken den andra lokalen är som den alternerar med.

Gräsand (*Anas platyrhynchos*)

Allmän. Bland annat sågs många ex i Tjörnin, Reykjavik.

Skedand (*Anas clypeata*)

1 honfärgat ex Gerdar, Gardur 27/8.

Kricka (*Anas crecca*)

5 ex Alftavatn 23/8 och 20 ex Bakkatjörn, Seltjarnarnes 26/8.

Brunand (*Aythya ferina*)

1 par Hoftun 25/8.

Raritet på Island, t.o.m 2002 hade 211 fynd gjorts.

Ringand (*Aythya collaris*)

1 hane i eklipsdräkt vid Ljosafossstöð, Sog 23/8.

Fågeln har funnits på plats sedan i våras.

Vigg (*Aythya fuligula*)

Allmän.

Bergand (*Aythya marila*)

1 honfärgat ex Bakkatjörn, Seltjarnarnes 26/8.

Ejder (*Somateria mollissima*)

Allmän längs kusten.

Strömand (*Histrionicus histrionicus*)

8 hanar i eklipsdräkt Arnarstapi 25/8.

Islandsknipa (*Bucephala islandica*)

25 honfärgade vid Ljosafossstöð i Sogfloden 23/8.

Småskrake (*Mergus serrator*)

2 honfärgade Tjörnin, Reykjavik 26/8. Inga sedda längs kusten!

Storskrake (*Mergus merganser*)

1 hona vid Ljosafossstöð i Sogfloden 23/8.

Tamduva (*Columba 'feral' livia*)

1 Gardskagi, Gardur 24/8 och 45 Tjörnin, Reykjavik 26/8.

Enkelbeckasin (*Gallinago gallinago*)

2 Gerdar, Gardur 27/8 och 1 ex Stokkseyri samma dag.

Rödspov (*Limosa limosa islandica*)

2 ex sågs nära vårt hotel i Reykjavik 23/8, dessa var inte kvar dagen efter. 2 ex sågs nära Alftanes 25/8.

Småspov (*Numenius phaeopus*)

1 överflygande Reykjaviks hamn 23/8, 14 Gardskagi, Gardur 27/8, 3 Sandgerdi 24/8, och ca 50 ex Torlakshöfn 27/8.

Rödbena (*Tringa totanus*)

Allmän. Sedd både vid invatten och längs kusterna. Inga stora antal, max var 30 ex Bakkatjörn, Seltjarnarnes 26/8.

Roskarl (*Arenaria interpres*)

Allmän. Största antal var ca 50 ex Gardskagi, Gardur 24 o 27/8.

Kustsnäppa (*Calidris canutus*)

2 ad i v-dräkt Arnarstapi 25/8 och 32 ex, varav 1 i so-dräkt, Bakkavik, Seltjarnarnes 26/8.

Sandlöpare (*Calidris alba*)

2 ex Gardskagi, Gardur 24 o 27/8.

Skärnsnäppa (*Calidris maritima*)

Tämligen allmän. Som mest sågs 40 ex Gardskagi, Gardur 27/8.

Kärrensäppa (*Calidris alpina*)

Allmän. Flockar på upp till 100 ex sågs, bl.a vid Gardskagi, Gardur.

Smalnäbbad simsnäppa (*Phalaropus lobatus*)

6 juv Gardskagi, Gardur 24/8, 2 juv på samma lokal 27/8 och i sjön Gerdar, Gardur sågs 2 juv 27/8.

Strandskata (*Haematopus ostralegus*)

Förvånansvärt fåtalig. 2-4 ex sedda, bl.a vid Gardskagi, Arnarstapi och Bakkatjörn.

Ljungpipare (*Pluvialis apricaria*)

Allmän.

Större strandpipare (*Charadrius hiaticula*)

15 ex Gardskagi, Gardur 24/8, 5 ex Bakkatjörn, Seltjarnarnes 26/8 och 20 ex Gardskagi, Gardur 27/8.

Kustlabb (*Stercorarius parasiticus*)

2-3 ex sågs Gardskagi, Gardur 24 o 27/8 och 3 ex sågs under valsafarin i Reykjaviksbukten 28/6.

Storlabb (*Catharacta skua*)

2 ex sågs under valsafarin i Reykjaviksbukten 28/6.

Fiskmås (*Larus canus*)

Minst 200 ex i blandflock med skrattmås Medfallsvatn 25/8.

Havstrut (*Larus marinus*)

Allmän.

Vittrut (*Larus hyperboreus*)

3-5 ex Gardskagi, Gardur 24 o 27/8, ca 50 ex varav ca 10 1K Arnarstapi 25/8, i ex längst in i Hvalfjörður 25/8, 1 3K Tjörnin, Reykjavík 26/8 och i Bakkatjörn, Seltjarnarnes rastade minst 40 ex, de flesta ad.

Gråtrut/vittrut (*Larus argentatus/hyperboreus*)

1 ad av denna tämligen vanliga hybrid sågs vid Gardskagi, Gardur 24/8. Det svarta på handpennorna är svagt grått och på lite håll ser fågeln därför väldigt vittrutslik ut.

Gråtrut (*Larus argentatus*)

Allmän.

Silltrut (*Larus fuscus graellsii*)

Allmän.

Skrattmås (*Larus ridibundus*)

Allmän.

Tretåig mås (*Rissa tridactyla*)

Allmän trots att inga större ansamlingar noterades. Flest, minst 200, sågs Arnarstapi 25/8, varav enstaka årsungar som fortfarande tiggde från bohyllorna.

Silvertärna (*Sterna paradisaea*)

Tämligen allmän. De flesta har nog lämnat Island så här års och är på väg söderut.

Sillgrissla (*Uria aalge*)

Allmän i Reykjavíkbukten under valsafarin 26/8, i övrigt endast sedd i små antal Gardskagi 24 o 27/8.

Tordmule (*Alca torda*)

Allmän i Reykjavíkbukten under valsafarin 26/8, i övrigt endast sedd i små antal Gardskagi 24 o 27/8.

Tobisgrissla (*Cephus grylle*)

1 juv i Reykjavíkbukten 26/8 var vår enda obs.

Lunnefågel (*Fratercula arctica*)

Allmän. Stora antal (åtskilliga 100) sågs vid Gardskagi, Gardur 24 o 27/8, samt under valsafarin 26/8.

Stenfalk (*Falco columbarius*)

2 olika honfärgade ex Tingvallavatn 23/8 och 1 hona nära Hoftun, Snaefellsnes 25/8.

Jaktfalk (*Falco rusticolus*)

1 juv Gardskagi, Gardur 27/8 var en överraskande observation. Enligt Edward B. Rickson är området Sandgerdi-Gardskagi ett normalt vintertillhåll för arten.

Svarthakedopping (*Podiceps auritus*)

6 ex, varav 2 juvenila ex i två olika småsjöar Hoftun, Snaefellsnes 25/8.

Havssula (*Morus bassanus*)

Uppskattningsvis 1000 sulor passerade Gardskagi, Gardur 24/8 och uppskattningsvis ca 500 ex 27/8. Därutöver endast sedd under valsafarin 26/8 då minst 100 ex sågs.

Storskarv (*Phalacrocorax carbo*)

Tämligen allmän längs kusten, med som mest ca 50 ex Gardskagi, Gardur 27/8.

Smålom (*Gavia stellata*)

1 ex passerade Gardskagi, Gardur 24/8

Svarnäbbad islom (*Gavia immer*)

I Sog mellan kraftstationerna Ljosafossstöð och Stengrimsstöð sågs 3 adulta, varav ett par. 1 yngre fågel flög förbi Gardskagi, Gardur 24/8.

Stormfågel (*Fulmarus glacialis*)

Allmän.

Grålira (*Puffinus griseus*)

1 ex Gardskagi, Gardur 24/8 och på valsafarin 26/8 sågs 2 + 4 ex

Mindre lira (*Puffinus puffinus*)

Minst 35 ex Gardskagi, Gardur 24/8 och på samma lokal sågs två 100-flockar vilande på vattnet samtidigt som minst 100 ex svirrade omkring i luften 27/8. Under valsafarin 26/8 noterades ca 20 ex.

Stormvala (*Hydrobates pelagicus*)

2 ex Gardskagi, Gardur 27/8.

Korp (*Corvus corax*)

Tämligen allmän.

Björktrast (*Turdus pilaris*)

1 ex sågs strax utanför Selfoss 23/8.

Rödvingetrast (*Turdus iliacus*)

Tämligen allmän.

Stenskvätta (*Oenanthe oenanthe*)

Tämligen allmän.

Stare (*Sturnus vulgaris*)

Allmän.

Gärdsmyg (*Troglodytes troglodytes*)

2 ex Tingvallavatn 23/8.

Gråsparv (*Passer domesticus*)

1 ex i "gamla" Reykjavik nära Tjörnin, Reykjavik 26/8

Sädesärta (*Motacilla alba*)

Tämligen allmän

Ängspiplärka (*Anthus pratensis*)

Allmän.

Gråsiska (*Carduelis flammea*)

5 ex överflygande Gerdar, Gardur 27/8 var faktiskt vår enda observation.

Snösparv (*Plectrophenax nivalis*)

2 ex överflygande Gerdar, Gardur 27/8 och samma dag rastade 6 ex Gardskagi, Gardur

Sammanställt av Lars Olausson, Slottsvägen 21, 861 34 Timrå. Tel 070-6500592.
E-post: larnen@yahoo.se